

نسخه نویسی در یک نگاه

«قسمت پنجم»

پیشگفتار:

داده شود، موفقیت برای درمان بیماری خواهد بود و چنانچه بی حساب و کتاب به حرکت در آید، نه تنها شکست معالجه بیمار را بدنبال دارد، که مصرف بی رویه را نیز بدنبال خواهد داشت. در هر صورت بازی کردن با دارو، این کالای استراتژیک، بازی کردن با آتش است. همه این تمثیلات برای این بود که حساسیت مسأله را گوشزد کنیم و مسئولیت همکاران را

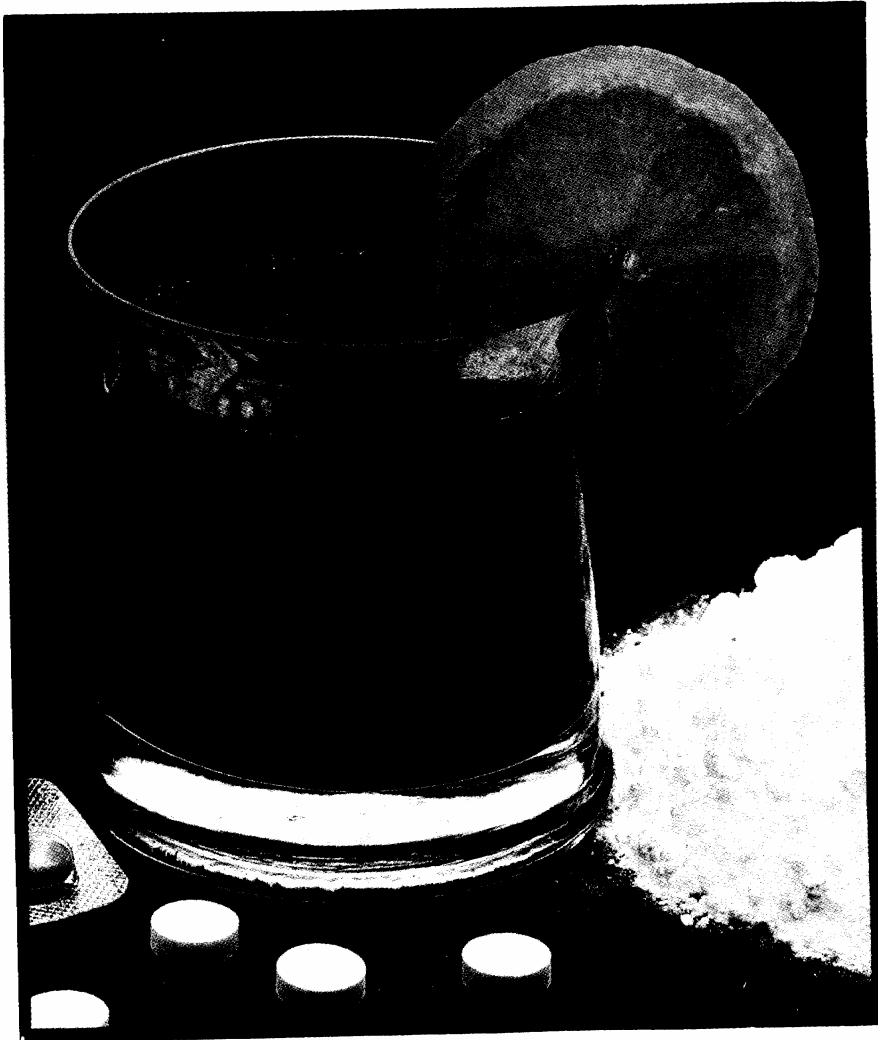
در قسمتهای گذشته داروهای ضدروماتیسمی و ضد کرم را در روی نسخه های انتخابی بررسی کردیم. دارو شمشیری دولبه است که اگر به جا بکار رود دشمن را می کشد و اگر بیجا بکار رود به روی دوست کشیده خواهد شد. این را هم اشاره کردیم که دارو را بایستی مثل مهره های شطرنج دید که اگر حساب شده در روی صفحه شطرنج یعنی داروخانه حرکت

یادآوری نمائیم.

است را طلب می‌کند.

عرصه پزشکی بمعنای عام کلمه، عرصه‌ای است که تعهد و مسئولیت می‌طلبد و در این

این نکته را نیز برای چندمین بار متذکر شویم که چنانچه در نسخه‌نویسی، دقت و ظرافت

وادی، بی‌مسئولیتی محلی از اعراب ندارد و تقدس این حرفه، لزوم دقت در نسخه‌نویسی که در حقیقت اوج هنر یک پزشک در درمان بیمار

و حساسیت بکار نرود، معلوم نیست که آمار داروئی ایران به کجا خواهد رفت و مشخص نیست که این چاه ویل مصرف بی‌رویه، کی و

میلی گرم که در حضور نارسائی کلیه این میزان به ۶۰۰ میلی گرم تقلیل می‌یابد.

ضمناً برای پیشگیری از وقفه در جذب سایمتیدین بهتر است همزمان با ضداسید مصرف نشود و یا حتی‌الامکان در فاصله دوزهای ضداسید تجویز شود.

۲- رانیتیدین:

این دارو نیز مانند سایمتیدین از طریق مهار گیرنده H_2 هیستامین، از ترشح اسید معده جلوگیری می‌کند.

طول‌اثر این دارو برای کاهش پایه تحریک شده اسید تا چهار ساعت و در هنگام شب تا ۱۲ ساعت است.

در درمان کوتاه مدت زخم حاد اثنی عشر و زخمهای فعال و خوش خیم معده استفاده میشود. همچنین با مقادیر مصرف کمتر برای پیشگیری از عود زخم اثنی عشر بکار میرود. از موارد دیگر مصرف این دارو که بیشتر شامل ناراحتی‌های حاد دستگاه گوارش میباشد، صرف نظر می‌کنیم.

مقدار مصرف:

در درمان زخم گوارشی، مقدار ۱۵۰ میلی گرم دو بار در روز یا ۳۰۰ میلی گرم به هنگام خواب، و برای پیشگیری از عود زخم دوازدهه، مقدار ۱۵۰ میلی گرم هنگام خواب مصرف میشود.

باید به بیمار توصیه شود که حداقل تا یک ساعت بعد از مصرف رانیتیدین از هیچ

ضداسیدی استفاده نکنند.

ضمناً از رانیتیدین نباید در درمان اختلالات ساده گوارشی استفاده کرد.

بعد از این مختصر، نسخه شماره ۹ را با هم مرور می‌کنیم:

در این نسخه برای بیمار رانیتیدین بمیزان دو عدد در روز (طبق اظهار بیمار بایستی یکی صبح و یکی شب بعد از غذا مصرف کند) و سایمتیدین بمیزان ۶ عدد در روز یعنی دو عدد صبح، دو عدد ظهر و دو عدد شب بعد از غذا، تجویز شده است.

قبل از هر چیز سئوالات زیر بین دکتر داروساز و بیمار رد و بدل شده است:

س: آیا قبلاً ناراحتی گوارشی داشته‌اید؟

ج: حدود یک سال قبل بواسطه ناراحتی معده به پزشک مراجعه کردم که ایشان نیز دو نوع قرص و یک شربت سفید رنگ (آنتی‌اسید) برایم تجویز کرد.

س: آیا با آن داروها بیماری شما بهبود یافت؟

ج: بعد از حدود یک ماه که داروها را مصرف کردم تمامی ناراحتی‌هایم برطرف شد و بنا پرهیزی که آن دکتر بمن داده وضعم خوبست. ضمناً به توصیه همان طبیب، هرگاه احساس سوزش در معده‌ام می‌کنم، چند روزی شربت آنتی‌اسید را مصرف می‌کنم و بهبود می‌یابم.

س: آیا تا کنون سایمتیدین مصرف کرده‌اید؟

ج: تا کنون چنین داروئی مصرف
نکرده‌ام.

س: رانیتیدین چطور؟

ج: این دارو را نمی‌شناسم.

س: اینبار به چه منظوری به پزشک مراجعه
کرده‌اید؟

ج: من دچار ناراحتی مزمن تنگی نفس
هستم. هر چند وقت یکبار به این منظور به پزشک
مراجعه می‌کنم.

س: آیا در مراجعه اخیرتان به پزشک از
ناراحتی معده نیز شکایت داشتید؟

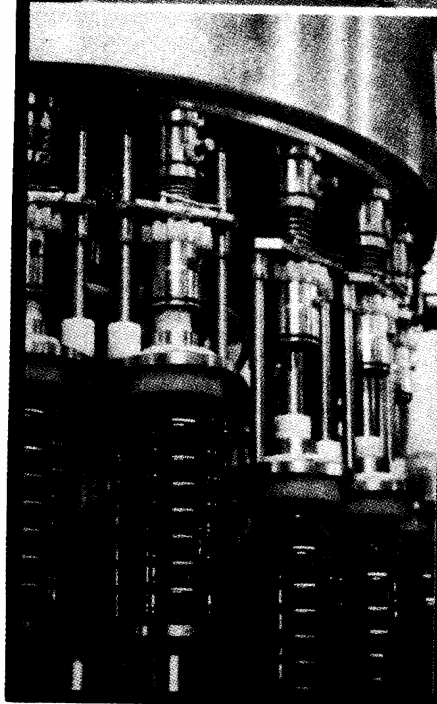
ج: چون دارویم یعنی همان شربت معده
(آنتی‌اسید) تمام شده بود، به پزشک گفتم که
گاهی نیز احساس سوزش در معده‌ام می‌کنم و
فکر می‌کردم که ایشان نیز برایم آنتی‌اسید
تجویز می‌کنند.

س: آیا با داروهای تجویزی در این نسخه
اخیر آشنائی دارید؟

ج: فقط داروهای تنفسی‌ام را می‌شناسم و با
داروهای دیگر آشنائی ندارم. بعد از تمام شدن
سئوال و جوابهایی که ملاحظه کردید به بیمار
گفته شد که برای شما دو نوع قرص گوارشی
نوشته شده که هر یک را با بستی با دوزهای تعیین
شده مصرف نمایید.

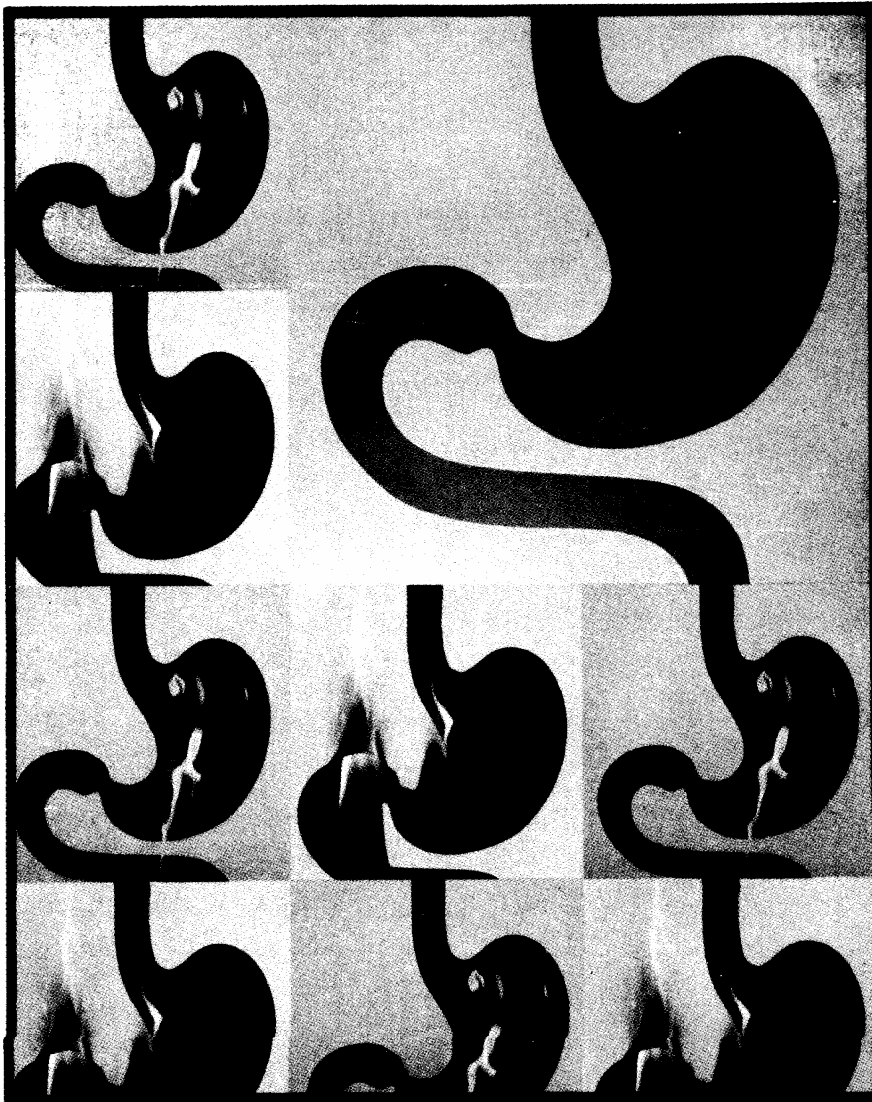
مطلبی که بایستی پیرامون اینگونه
نسخه‌ها، یعنی نسخه‌هایی که بدون توجه به
حال بیمار و تنها با پیش فرضهای طبیب معالج،
تجویز میشود و داروهای مشابه با اثرات یکسان
را شامل می‌گردد، گفته شود اینستکه:

اولاً سایمتیدین برای بیماری که

داروی فوق آورده شد، حتماً بایستی شب موقع خواب نیز مصرف شود. در دستور این دارو در

تنهها يك ناراحتی ساده گوارشی دارد و با آنتی اسید نیز درمان میشود، لزومی ندارد.

نسخه شماره ۹ هیچ تجویزی برای موقع خواب بیمار نشده که این اشکال مهم نسخه است.

ثانیاً سایمتیدین در صورت لزوم و برای بیماریهایی که ذکر آنها در شرح مختصر

ثالثاً آیا وقتی بیمار خودش اظهار میدارد که قبلاً همین عارضه گوارشی او با آنتی‌اسید بهبود یافته، بهتر نبود که همان دارو تجویز میشد و داروئی اینچنین برای موارد حاد بکار میرفت؟ آیا چنین تجویزی مصرف بی‌رویه دارو که از یکسوی اقتصاد درمان بیمار را بالا می‌برد و از سوی دیگر شاخصهای مصرف این کالای استراتژیک را به بالا هدایت می‌کند، نیست؟

از سایمتیدین این نسخه که بگذریم به رانیتیدین می‌رسیم.

اولاً رانیتیدین همانگونه که گفته شد نبایستی در بیماریهای ساده دستگاه گوارش مصرف شود که در مورد این بیمار، چنین شده است.

ثانیاً در مورد رانیتیدین نیز مقدار مصرف شبانه هنگام خواب توصیه شده که در این نسخه رعایت نشده است.

ثالثاً وجود سایمتیدین همراه با رانیتیدین در یک نسخه و برای بیماری که قبلاً آنتی‌اسید مصرف می‌کرده و دردش نیز تسکین می‌یافته، با کدام معیار علم پزشکی مطابقت دارد؟ و آیا اینچنین بازی کردن با داروهائی که برای منظور خاصی در طرح ژنریک آورده شده است، بدور از اخلاق پزشکی و هدر دادن دارو نمی‌باشد؟

در خاتمه امیدواریم که مسئولین و دست‌اندرکاران، هرچه زودتر الگوئی برای چرایی و چگونگی تجویز دارو و نسخه‌نویسی ارائه دهند تا بیش از این شاهد هدر رفتن دارو

بواسطه تجویز بی‌جا و همچنین وجود چنین نسخه‌هائی که با هیچ ضابطه درمانی تطبیق ندارد، نباشیم. همچنین توقع از دردمندان این حرفه، اینستکه با اینگونه نسخه‌ها نیز همچون تخلفات پزشکی برخورد کرده و از نویسندگان چنین نسخه‌هائی توجیه علمی برای بکار بردن چنین نبوغی! خواسته شود. چرا که اگر اینکار نشود هرروز بیش از پیش شاهد چنین برهه‌هائی بنام نسخه خواهیم بود که بیش از همه، جامعه پزشکی را که خدمات ارزنده‌ای برای مردم مسلمان و انقلاب اسلامی انجام داده‌اند بزیر سؤال خواهد برد. لذا برای جلوگیری از چنین اتفاقی که نه در خور جمهوری اسلامی و نه مورد پذیرش متعهدین این حرفه مقدس است، بایستی فکری عاجل شود، که امیدواریم چنین باشد.

در خاتمه ذکر این نکته را ضروری میدانم که بعد از توضیحات زیاد برای بیمار، وی متقاعد گردید که از قرص رانیتیدین نسخه، صرف‌نظر کند. ولی بدلیل اینکه بیمار به گفته‌های پزشک اعتماد کامل دارد و این مسأله لزوم دقت در آنچه به بیمار توسط طبیب گفته میشود را دوچندان میکند، از چشم‌پوشی سایمتیدین نگذشت و دکتر داروساز هم نتوانست با توضیحات خویش وی را قانع کند. لذا بیمار برای درمان سوزش معده خود از این پس بایستی از سایمتیدین استفاده کند حال آنکه دردش با آنتی‌اسید نیز تسکین می‌یافت جای تأسف است و باز هم شاهد بالا رفتن آمارهای مصرف خواهیم بود.

ادامه دارد